

Open Journal of Animation, Film and Interactive Media in Education and Culture [AFIMinEC]

Vol 5, No 1 (2024)

main issue

**Εκπαιδευτική αξιοποίηση της ταινίας στην τάξη:
Διδάσκοντας με το τετράδιο εκπαιδευτικής
ταινίας**

Αλιβίζος (Λοΐζος) Σοφός, Στέφανος Γιασιράνης

doi: [10.12681/afiinmec.38356](https://doi.org/10.12681/afiinmec.38356)

To cite this article:

Σοφός Α. (Λοΐζος), & Γιασιράνης Σ. (2024). Εκπαιδευτική αξιοποίηση της ταινίας στην τάξη: Διδάσκοντας με το τετράδιο εκπαιδευτικής ταινίας. *Open Journal of Animation, Film and Interactive Media in Education and Culture [AFIMinEC]*, 5(1). <https://doi.org/10.12681/afiinmec.38356>

Εκπαιδευτική αξιοποίηση της ταινίας στην τάξη: Διδάσκοντας με το τετράδιο εκπαιδευτικής ταινίας

Σοφός (Λοΐζος) Αλιβίζος

Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε.
Πανεπιστήμιο Αιγαίου

lsofos@aegean.gr

Γιασιράνης Στέφανος

Εκπαιδευτικός ΠΕ86
Διδάκτορας ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Αιγαίου

giasiranisst@gmail.com

Abstract

The article focuses on key ways in which a film can be a means of teaching in the classroom and an object of educational processing in teaching. Three approaches are presented, which are compatible with the educational reality and have been tested in schools, but also in the context of practical exercises in the Pedagogical Department of Elementary Education. Of particular interest is the third approach that focuses on the creation of a video notebook. The importance of creating an activity notebook is an international educational practice that presents the following advantages: a) it creates for the specific film/video permanent educational material, b) it contributes to the gradual composition of a repository of thematic educational materials for audiovisual resources and c) it expands the educational material of school textbooks with student-centered activities that enhance the active cognitive, emotional, expressive involvement of students based on open cultural resources. An example of an educational video notebook is also included in the article.

Key-words : *film analysis pedagogical framework, discourse analysis, film educational workbook, educational activities.*

Περίληψη

Το άρθρο επικεντρώνεται σε βασικούς τρόπους με τους οποίους μπορεί μια ταινία, να αποτελέσει μέσο διδασκαλίας στην τάξη και αντικείμενο εκπαιδευτικής επεξεργασίας στη διδασκαλία. Παρουσιάζονται τρεις προσεγγίσεις, οι οποίες είναι συμβατές με την εκπαιδευτική πραγματικότητα και έχουν δοκιμαστεί σε σχολεία, αλλά και στο πλαίσιο πρακτικών ασκήσεων στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η τρίτη προσέγγιση που εστιάζει στην δημιουργία εκπαιδευτικού τετραδίου ταινίας. Η σημασία δημιουργίας ενός τετραδίου με δραστηριότητες αποτελεί διεθνή εκπαιδευτική πρακτική που παρουσιάζει τα ακόλουθα πλεονεκτήματα: α) δημιουργεί για τη συγκεκριμένη ταινία/βίντεο μόνιμο εκπαιδευτικό υλικό, β) συνεισφέρει στη σταδιακή σύνθεση ενός αποθετηρίου με θεματικά εκπαιδευτικά υλικά για οπτικοακουστικούς πόρους και γ) διευρύνει το εκπαιδευτικό υλικό των σχολικών εγχειριδίων με μαθητοκεντρικές δραστηριότητες που ενισχύουν την ενεργή γνωστική, συναισθηματική, εκφραστική εμπλοκή των μαθητών στη βάση ανοικτών πολιτισμικών πόρων. Στο άρθρο περιλαμβάνεται και ένα παράδειγμα ενός τετραδίου εκπαιδευτικής ταινίας.

Λέξεις κλειδιά: παιδαγωγικό πλαίσιο ανάλυσης ταινίας, ανάλυση λόγου, εκπαιδευτικό τετράδιο ταινίας, εκπαιδευτικές δραστηριότητες.

1. Εισαγωγή

Τα βίντεο αξιοποιήθηκαν για πρώτη φορά για εκπαιδευτικούς σκοπούς κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου όπου χρησιμοποιήθηκαν για την ταχύτερη και καλύτερη εκπαίδευση των στρατιωτών. Κατά τη δεκαετία του '60 και μέχρι τη δεκαετία του '80 η χρήση του συνεχίστηκε με την εκπαιδευτική τηλεόραση και τις βιντεοκασέτες. Τα πρώτα ψηφιακά βίντεο εμφανίστηκαν στα μέσα της δεκαετίας του '90 παρέχοντας δυνατότητες πολυμεσικού ελέγχου και εργαλείων αξιολόγησης, ενώ κατά την πρώτη δεκαετία του 2000, έγινε δυνατή η αξιοποίηση του διαδραστικού βίντεο και των βιντεοδιαλέξεων. Σήμερα, η εξέλιξη της τεχνολογίας και των ψηφιακών συσκευών επιτρέπουν την αξιοποίηση των βίντεο τόσο μέσα στην τάξη (Yousef et al., 2014), όσο και έξω από αυτήν, στη μη τυπική και στην άτυπη μάθηση (εξ αποστάσεως εκπαίδευση) (Reisslein, et al., 2005) και θεωρείται, πλέον, ως το κυρίαρχο μέσο διδασκαλίας στο Διαδίκτυο (Laaser & Toloza, 2017).

Τεχνικά, ένα βίντεο είναι η αναπαραγωγή, σε μια σειρά, στατικών εικόνων και ήχου ώστε να δημιουργηθεί η ψευδαίσθηση της κίνησης. Πρακτικά μπορεί να κατηγοριοποιείται σε διαφορετικά είδη, όπως ταινίες μικρού μήκους, ταινίες μυθοπλασίας, ντοκιμαντέρ, animation, επεξηγηματικό βίντεο, βιντεοδιάλεξη, βίντεο επίδειξης, τηλεοπτικές εκπομπές, διαφημίσεις κ.α. (Σοφός, 2021; Σοφός & Γιασιράνης, 2022). Τα είδη αυτά μπορούν να χαρακτηριστούν ως εκπαιδευτικά όταν έχουν δημιουργηθεί από εκπαιδευτικούς ή άλλους επαγγελματίες και μπορούν να εξυπηρετήσουν τους σκοπούς ενός μαθήματος (Σοφός & Γιασιράνης, 2022). Τα μη εκπαιδευτικά βίντεο, τα βίντεο δηλαδή, που δεν έχουν δημιουργηθεί για την εκπαίδευση είναι πολύ σημαντικό να συνοδεύονται από εκπαιδευτικές δραστηριότητες, δομημένες σε ένα τετράδιο εκπαίδευσης.

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι να παρουσιάσει τα βήματα δημιουργίας ενός τετραδίου εκπαιδευτικής ταινίας, κυρίως, των ταινιών μυθοπλασίας, των ντοκιμαντέρ και των βίντεο animation, και του τρόπου αξιοποίησής του μέσα στην τάξη.

2. Η αξιοποίηση του βίντεο στην εκπαίδευση

Στις πρώτες δεκαετίες εμφάνισης του, το βίντεο άνηκε στα τριτογενή μέσα, ενώ σήμερα στα τεταρτογενή (ψηφιακά) (Σοφός & Γιασιράνης, 2022). Τα τριτογενή μέσα προϋποθέτουν τεχνολογική υποδομή τόσο από την πλευρά της παραγωγής όσο, επίσης, και από τη μεριά αυτών που προσλαμβάνουν τα μιντιακά περιεχόμενα, όπως το ραδιόφωνο και η τηλεόραση, με την προϋπόθεση, βέβαια, ότι η επικοινωνία είναι μονόδρομη. Τα τεταρτογενή μέσα, ενώ πάλι προϋποθέτουν τεχνολογική υποδομή, τόσο από τη μεριά της παραγωγής όσο και από τη μεριά αυτών που προσλαμβάνουν τα μιντιακά περιεχόμενα, χρησιμοποιούν αμφίδρομη και διαδραστική επικοινωνία, όπως το Web 2.0 και η ψηφιακή τηλεόραση (Faulstich, 1995; Sofos & Kron 2010). Επιπλέον τα τεταρτογενή μέσα, όπως το ψηφιακό βίντεο, διευρύνουν τις υφιστάμενες λειτουργίες των αναλογικών μέσων, καθώς τις υποκαθιστούν πλήρως, αλλά επιτρέπουν και νέες που δεν τις είχαν (Sofos, 2005).

Έτσι λοιπόν βλέπουμε ότι το ψηφιακό βίντεο υποστηρίζει τη μαθησιακή διαδικασία με τρόπους που άλλα μέσα, όπως οι στατικές εικόνες και το κείμενο δεν θα μπορούσαν να το κάνουν, αφού δίνει σε όσους τα χρησιμοποιούν ή/και τα δημιουργούν επιπλέον δυνατότητες αξιοποίησης διάφορων τεχνικών (κινούμενη εικόνα, κίνηση σε πραγματικό χρόνο ή σε αργή κίνηση, διαγραμματική κίνηση, συγχρονισμένη αφήγηση, ηχητικά εφέ, κίνηση της κάμερας, zoom, μετάβαση σε διαφορετικές λήψεις, οπτικά εφέ, χρονολογική διάταξη και διαδοχή εικόνων και ήχου, οπτική μεταφορά κ.ά.). Επίσης, το βίντεο αποτελεί τη μοναδική επιλογή σε καταστάσεις στις οποίες η φυσική παρουσία είναι αδύνατη (Koumi, 2006), ενώ έχει τη δυνατότητα να οπτικοποιήσει και να αποσαφηνίσει δύσκολες έννοιες (Snelson, 2008; Αρβανιτίδου, 2016) και να καλλιεργήσει στάσεις και συμπεριφορές (Snelson, 2008). Γενικά, η χρήση βίντεο μπορεί να υποστηρίξει την απόκτηση γνώσεων, εμπειριών και κινήτρων (Koumi, 2006). Επιπλέον, κατά την παρακολούθηση ενός βίντεο ενεργοποιούνται δύο από τις

πέντε αισθήσεις, η όραση και η ακοή. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με τον κώνο του Dale (1969), μπορούν να συγκρατηθούν περισσότερες πληροφορίες, γύρω στο 50%, όσων είδε και άκουσε κάποιος, έναντι του 20% όσων μόνο άκουσε και του 30% όσων μόνο είδε.

Το βίντεο μπορεί να αξιοποιηθεί στην εκπαιδευτική διαδικασία κατά τη φάση της ενεργοποίησης της προϋπάρχουσας γνώσης, κατά τη φάση της παρουσίασης της νέας γνώσης στους μαθητές (Merrill, 2002; Kolås et al., 2011) ενισχύοντας τα κίνητρα, τη συμμετοχή και την καθοδήγησή τους κατά τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας (Koumi, 2006) ή ακόμα και κατά τη φάση της ανατροφοδότησης ή αξιολόγησης, με την αξιοποίηση βίντεο που έχουν εμπλουτιστεί με διαδράσεις σε ψηφιακή ή έντυπη μορφή, σε αντίθεση με την απλή θέαση του, όπου το αποτέλεσμα περιορίζεται απλά στην πρόσληψη και την ερμηνεία των περιεχομένων του. Απαραίτητη, λοιπόν, προϋπόθεση για τη σωστή αξιοποίηση του βίντεο στην εκπαιδευτική πράξη αποτελεί η ορθή ενσωμάτωσή του στην εκπαιδευτική διαδικασία (Σοφός, 2014), καθώς διαφορετικά, μπορεί η χρήση τους να εξυπηρετεί μόνο τους εκπαιδευτικούς, αλλά να μην συμβάλλει στη μάθηση των εκπαιδευομένων (Hobbs, 2006).

3. Παιδαγωγικό πλαίσιο ανάλυσης εκπαιδευτικής ταινίας

Όπως αναφέρουν οι Σοφός και Γιασιράνης (2022), η εκπαιδευτική αξιοποίηση ταινίας μπορεί να κινηθεί προς τρεις διαφορετικές κατευθύνσεις, κάθε μια από τις οποίες μπορεί να καλύψει διαφορετικές ανάγκες. Η *πρώτη* αναφέρεται σε ένα παιδαγωγικό πλαίσιο ανάλυσης της εκπαιδευτικής παραγωγής (π.χ. ταινία/ντοκιμαντέρ), επιτρέποντας στον εκπαιδευτικό να αποκτήσει μια συνολική εικόνα για την ταινία, σχηματίζοντας σταδιακά έναν κατάλογο ταινιών που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν στην επεξεργασία ενός συγκεκριμένου θέματος. Σε αυτήν την περίπτωση το ενδιαφέρον εστιάζει επίσης και στον οπτικοακουστικό γραμματισμό. Η *δεύτερη* κατεύθυνση αναφέρεται στην μεθοδολογία ανάλυσης Λόγου, επιτρέποντας στον εκπαιδευτικό να κατανοήσει τα βαθύτερα νοήματα της ταινίας και τη δυνατότητα να γνωρίσει μια κοινωνιολογική προσέγγιση ανάλυσης ταινίας που εστιάζει στον Λόγο που εκφέρεται σ' αυτή. Τέλος, η *τρίτη* κατεύθυνση αναφέρεται στη δημιουργία ενός εκπαιδευτικού οδηγού της ταινίας, αποτελώντας απόρροια των προηγούμενων δύο πλαισίων ανάλυσης, όχι όμως και αναγκαία προϋπόθεση για τη δημιουργία του. Ακολουθώντας συγκεκριμένα βήματα, ο εκπαιδευτικός ως επαγγελματίας σχεδιαστής μαθησιακών εμπειριών, σχεδιάζει γνωστικές, συναισθηματικές και ψυχοκινητικές δραστηριότητες για την εργασία των μαθητών με αποσπάσματα της ταινίας. Στη συνέχεια σκιαγραφείται κάθε μια από αυτές. Τέλος παρουσιάζεται με αναλυτικό τρόπο η τρίτη προσέγγιση και δίνεται ενδεικτικό παράδειγμα.

3.1. Πλαίσιο παιδαγωγικής ανάλυσης της εκπαιδευτικής ταινίας

Η ανάλυση μιας ταινίας εξαρτάται από τον τρόπο πρόσληψης και ερμηνείας του μιντιακού περιεχομένου από τον θεατή (μαθητή ή εκπαιδευτικό). Για την ανάλυση της ταινίας μπορεί να αξιοποιηθεί η εμπειρία του καθενός, ώστε να μπορέσει να προβεί σε μια συστηματική ανάλυση ακολουθώντας τα παρακάτω κριτήρια (Σοφός, 2014; Σοφός & Γιασιράνης, 2022):

1. **Η δράση, το πλαίσιο και τα πρόσωπα της ταινίας**, όπου διερευνώνται ποια ήταν η αφορμή για την ανάπτυξη της δράσης, πώς αναπτύχθηκε, ποια λύση δόθηκε και ποια πρόσωπα συμμετείχαν, η περιγραφή, δηλαδή, του story και της πλοκής. Σημεία αναφοράς για την περιγραφή της πλοκής και την ταξινόμηση της ταινίας αποτελούν, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα σημεία:
 - τα θέματα της ταινίας,
 - το εξωτερικό πλαίσιο και περιβάλλον,
 - το γόητρο (η κοινωνική θέση και η υπόληψη),
 - οι αποφάσεις και ο τρόπος συλλογισμού των πρωταγωνιστών,
 - η ηλικία,

- το φύλο,
- η εθνική ταυτότητα ή άλλη κοινωνική ένταξη,
- οι ψυχικές ιδιαιτερότητες,
- το συντακτικό της πλοκής,
- το είδος της δράσης,
- η μουσική,
- ο φωτισμός.

Επιπλέον, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη και οι «συγκείμενοι» παράγοντες που αλληλοσυνδέουν μεταξύ τους τα παραπάνω σημεία. Μπορεί, λοιπόν, κάποιος να προβεί σε ανάλυση για να αναγνωρίσει αν υφίσταται σχέση μεταξύ ενός περιβάλλοντος δράσης και ενός προσώπου, μεταξύ ενός πρωταγωνιστή και του είδους του τέλους (happy end, νικά ο καλός ή ο κακός), μεταξύ της απουσίας ή της παρουσίας ενός προσώπου και της σημασίας του, μεταξύ του υπερτονισμού ή όχι μιας εθνικότητας, μιας μειονότητας ή ενός φύλου.

2. **Τρόπος και μορφές παρουσίασης, συντακτικό της ταινίας**, όπου διερευνάται ο τρόπος παρουσίασης των οπτικών και λεκτικών συμβόλων, των συνειρμών και των στερεοτύπων που αξιοποιούνται στην ταινία, όπως επίσης και τα μέσα και οι μορφές έκφρασης για την σκηνοθεσία της δράσης και της πλοκής.
3. **Επίδραση που ασκεί η ταινία στον θεατή**, όπου θεματοποιείται το συντακτικό της ταινίας σε συνδυασμό με:
 - τα θέματα που προβάλλονται,
 - τις αναπαραστάσεις που αντικατοπτρίζονται μέσα από τους χαρακτήρες,
 - τον τρόπο που προβάλλονται και τα μηνύματα/διδάγματα που μεταδίδονται,
 - τα διλήμματα και τις αποφάσεις που παίρνονται, αλλά και αυτές που θα μπορούσαν να παρθούν, μα δεν προτιμήθηκαν,
 - στερεότυπα που διαμορφώνονται ή αμβλύνονται,
 - τις προσωπικές ερμηνείες που μπορεί να διαμορφώσει ο θεατής βλέποντας την ταινία,
 - τις ανάγκες των θεατών που τυχόν καλύπτει η κινηματογραφική ταινία,
 - το είδος και την ποιότητα λήξης της πλοκής
4. **Συνολική αξιολόγηση**, όπου διατυπώνεται μια συνολική κρίση για την ταινία αξιοποιώντας τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από τα προηγούμενα κριτήρια. Έτσι, μπορεί κανείς να αποφανθεί για το πόσο «λογικά» ήταν τα κίνητρα των δρώντων προσώπων, την εξέλιξη της πλοκής, το τέλος της ιστορίας, τη συναισθηματική επιρροή που ασκεί η ταινία, για το που αποσκοπεί (στη διανοητική ενεργοποίηση του θεατή, στην ψυχαγωγία, την πληροφόρηση, τον προβληματισμό κ.ά.), το πώς παρουσιάζεται η «πραγματικότητα» στην ταινία σε σχέση με την κοινωνική, πολιτική πραγματικότητα και ποια προοπτική ερμηνείας παίρνει.

3.2. Ανάλυση λόγου

Η ανάλυση λόγου αναφέρεται στην αξιοποίηση του *Λόγου* ως εργαλείου διερεύνησης των αναπαραστάσεων που κατασκευάζονται μέσα από τις ταινίες. Σύμφωνα με τη γενεαλογία του Foucault (Δοξιάδης, 2015 όπως αναφέρεται στο Σοφός 2019), η ιδιαιτερότητα του λόγου αναδεικνύεται μέσα από τις τέσσερις θεμελιώδεις λειτουργίες του:

1. τα αντικείμενα στα οποία αναφέρεται και τα οποία συγκροτεί,
2. τους τρόπους εκφοράς που συνιστούν την ίδια την ιδιαιτερότητα ως πρακτική,
3. τις έννοιες που αποτελούν το κύριο προϊόν ως πρακτική και

4. τις θεματικές που είναι τα εκάστοτε διακυβεύματα, οι οποίες καθιστούν τη συγκεκριμένη πρακτική πεδίο διαμάχης.

Αντιστοίχως προς τις τέσσερις λειτουργίες του λόγου, μπορούμε να διακρίνουμε και τις τέσσερις θεμελιώδεις ιδιότητές του. Αρχικά, ο λόγος εξ ορισμού και πάντοτε, αναφέρεται σε κάτι, οτιδήποτε άλλο εκτός του εαυτού του, συνιστώντας την ιδιότητα της **αναφορικότητας**. Η δεύτερη ιδιότητα του λόγου, η **υποκειμενικότητα**, νοείται ως η εσωτερικού και εξωτερικού τύπου εμπλοκή του υποκειμένου στη διαδικασία του λόγου, η οποία εμπεριέχει τόσο τη λειτουργία όσο και τους τρόπους εκφοράς του. Αντίστοιχη προς τη λειτουργία της διαμόρφωσης εννοιών, συναντάμε την ιδιότητα της **εννοιολογίας**. Η τέταρτη και τελευταία ιδιότητα του λόγου, η οποία ονομάζεται **στρατηγική ενσωμάτωση**, αντιστοιχεί στις άμεσα πολιτικές λειτουργίες του λόγου, δηλαδή τις θεματικές και τη διαμάχη. Οι τέσσερις αυτές ιδιότητες-λειτουργίες του λόγου είναι άρρηκτα συνδεδεμένες μεταξύ τους, συνιστώντας την ίδια την ανάλυση του λόγου στην ουσία του, καθώς και ο ίδιος ο Foucault, έδωσε έμφαση στον λόγο ως πρακτική, περισσότερο, δηλαδή, στο τι κάνει ο λόγος και λιγότερο στο τι είναι και τι δεν είναι (Σοφός & Γιασιράνης, 2022). Στη βάση αυτήν σκιαγραφούνται στη συνέχεια τα τέσσερα επίπεδα ανάλυσης. Σύντομη επισκόπηση και εφαρμογή της προσέγγισης περιγράφεται στο βιβλίο με τίτλο «Πρακτικές Διδασκαλίας για τη Διαπολιτισμική Αγωγή με τη Χρήση Νέων Μέσων» (Σοφός, 2020).

- **Άξονας αντικειμένων:** Περιέχει α) το χώρο, β) το χρόνο των αναφερόμενων αντικειμένων και γ) άλλες πολιτισμικές αναφορές. Σε μία ταινία, για παράδειγμα, αναφερόμενα αντικείμενα είναι η ιστορική περίοδος στην οποία αυτό αναφέρεται, τα πολιτιστικά στοιχεία της κοινωνίας όπου εξελίσσεται η δράση, μ' άλλα λόγια τα στοιχεία που υπάρχουν ανεξάρτητα από το ίδιο το κείμενο, παρ' όλο που γίνεται αναφορά σε αυτά μέσα στο κείμενο. Εσωτερικά αναφερόμενα είναι στοιχεία όπως οι μυθοπλαστικοί χαρακτήρες και η πλοκή.

- **Άξονας τρόπων εκφοράς:** Αυτός περιέχει δύο μέρη. Το πρώτο αφορά τις εξωτερικές συνθήκες εκφοράς του, για παράδειγμα, το έτος δημιουργία της ταινίας, ο τόπος έκδοσης, η κυκλοφορία αντιτύπων. Ακόμη, αν πρόκειται για άλλο μέσο, όπως η τηλεόραση ή ο κινηματογράφος, τα αντίστοιχα δηλαδή, τις συνθήκες και τους συντελεστές της παραγωγής, αλλά και το κοινό προς το οποίο απευθύνεται. Το δεύτερο μέρος αφορά τις εσωτερικές συνθήκες εκφοράς, και έχει να κάνει κυρίως με τα υποκείμενα της εκφοράς και της απεύθυνσης, ιδωμένα όχι μόνο στο επίπεδο του συγγραφέα, αλλά και στον τρόπο αφήγησης, αν πρόκειται για αφήγηση, καθώς και στους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους εμπλέκονται τα υποκείμενα του επιστημονικού λόγου, αν πρόκειται για επιστημονικό κείμενο.

- **Άξονας εννοιών:** Στα επιστημονικά κείμενα, είναι σαφές ότι πρόκειται για τις διάφορες επιστημονικές έννοιες που ενυπάρχουν στο κείμενο και που έχουν κάποια ξεχωριστή σημασία ως προς αυτό. Στα μυθοπλαστικά κείμενα, όμως, οι έννοιες εμπεριέχονται κατά έμμεσο τρόπο, αλλά όχι λιγότερο σημαντικό. Συχνά βλέπουμε σε μυθοπλαστικά κείμενα να ενυπάρχουν φιλοσοφικές ή ψυχαναλυτικές έννοιες, καθώς και έννοιες από το ευρύτερο πεδίο των επιστημών του ανθρώπου.

- **Άξονας θεματικών:** Τέλος, ο άξονας θεματικών είναι ο πιο άμεσα πολιτικός άξονας, υπό την έννοια ότι σ' αυτόν εντάσσονται τα διάφορα θέματα που ανακύπτουν σε κάποιο κείμενο ως αντικείμενα διαμάχης. Σ' ένα κείμενο ιστορίας του εμφυλίου πολέμου, μια τέτοια θεματική θα μπορούσε να είναι οι ευθύνες της Αριστεράς, για παράδειγμα. Σ' ένα μυθιστόρημα που αναφέρεται σε ερωτικές σχέσεις, μια παρόμοια θεματική θα μπορούσε να είναι η χειραφέτηση των γυναικών. Εννοείται ότι κατά κανόνα σε κάθε κείμενο μπορούν να εντοπιστούν πολλαπλές θεματικές.

3.3. Δημιουργία εκπαιδευτικού οδηγού (τετραδίου) εκπαιδευτικής ταινίας

Η δημιουργία ενός εκπαιδευτικού οδηγού ταινίας είναι σημαντική και χρήσιμη αφού διευκολύνει τον εκπαιδευτικό να την αξιοποιήσει στο μάθημά του. Ο τελικός οδηγός θα πρέπει να έχει ψηφιακή μορφή ούτως ώστε να μπορεί να διαμοιραστεί εύκολα (Σοφός & Γιασιράνης, 2022).

Ο οδηγός εκπαιδευτικής ταινίας περιλαμβάνει, συνήθως, τα ακόλουθα στοιχεία (Σοφός & Γιασιράνης, 2022):

1. Εξώφυλλο τετραδίου ταινίας, όπου εμφανίζονται τα στοιχεία των συντακτών, ο τίτλος της ταινίας, ο εκπαιδευτικός φορέας και η ημερομηνία
2. Πίνακας επισκόπησης που δίνει συνοπτικά τα βασικότερα στοιχεία της ταινίας (τίτλος, σύντομη περιγραφή υπόθεσης, έτος, γλώσσα, διαθέσιμο τρέιλερ, ηλικιακή ομάδα για την οποία είναι κατάλληλη, κ.λ.π.)
3. Περιγραφή ταινίας, περίπου μισής σελίδας, όπου δίνονται απαντήσεις στα εξής ερωτήματα :
 - Ποιος (ή ποιοι) παίρνουν μέρος στη δράση;
 - Πού συμβαίνει η δράση;
 - Πότε διαδραματίζεται η ιστορία;
 - Τι κάνουν οι πρωταγωνιστές ή τι συμβαίνει;
 - Γιατί συμβαίνουν τα παραπάνω;
 - Τι άλλο συμβαίνει (ποιες είναι οι αντιδράσεις ή συνέπειες του αρχικού γεγονότος);
4. Συμπληρωματικές πηγές για την ταινία, όπου, επίσης, δίνονται απαντήσεις στα ερωτήματα :
 - Τι γνωρίζουμε για το σκηνοθέτη και τα έργα του;
 - Ποιο είναι το κοινωνικό ιστορικό πλαίσιο της ταινίας;
 - Υπάρχουν συναφείς ταινίες για το θέμα και πώς διαφοροποιούνται θεματικά ή ως είδος;
5. Σύνδεσμοι και πηγές προς πληροφορίες για την ταινία που έχουμε εντοπίσει όπως το τρέιλερ, κριτικές, αναλύσεις κ.α.
6. Θέμα και θεωρητικό υπόβαθρο με το οποίο σχετίζεται το θέμα της ταινίας (π.χ. ρατσισμός, ξενοφοβία, εκφοβισμός, κ.λ.π.)
7. Προσωπική αποτίμηση για την ταινία η οποία θα πρέπει να αναφέρεται α) στη διδακτική αξιοποίηση, β) στα ζητήματα που τίγονται και γ) στην οπτική και την προσέγγιση του σκηνοθέτη.
8. Καταγραφή αφηγηματικών ενότητων (σεκάνς), οι οποίες συνθέτουν μια αφηγηματική ενότητα από επιμέρους σκηνές με κοινό θέμα. Σκηνή είναι ό,τι συμβαίνει στον ίδιο χώρο και χρόνο (Σοφός & Γιασιράνης, 2022). Μια ταινία έχει συνήθως 7 με 13 αφηγηματικές ενότητες. Για ένα ντοκιμαντέρ μπορούμε να καταγράψουμε τις θεματικές ενότητες που παρουσιάζονται. Στην καταγραφή τους δίνουμε συνήθως: α) τον τίτλο, β) μια σύντομη περιγραφή και γ) το χρονικό διάστημα, όπως δείχνει η επόμενη εικόνα

Τίτλοι σεκάνς	Σκηνή	Τίτλος σκηνής

9. Δομή της ταινίας, στη βάση για παράδειγμα του τρίπρακτου σεναρίου

10. Εκπαιδευτική επεξεργασία, όπου καταγράφονται οι σημαντικότερες σκηνές και το πώς αυτές σχετίζονται με γνωστικά αντικείμενα, τις τάξεις, τις ηλικιακές ομάδες και συγκεκριμένα κεφάλαια από το σχολικό βιβλίο.
11. Θεματικά πεδία της ταινίας και εκπαιδευτικές δραστηριότητες στην οποία περιγράφονται τα θεματικά πεδία, οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που έχουμε αναπτύξει και σχετίζονται με αυτό το θέμα και οι στόχοι τους.
12. Δημιουργία εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων οι οποίες θα αξιοποιηθούν μέσα στην τάξη. Οι προηγούμενες ενότητες βοηθούν στο να αποκτηθεί αναλυτικά και συνθετικά μια καλή εικόνα του θέματος της ταινίας, προκειμένου να είναι εφικτή η εστιασμένη δημιουργία εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Οι δραστηριότητες θα πρέπει να έχουν μικρή έκταση και να έχουν την ακόλουθη δομή:

Τίτλος της δραστηριότητας	Σύντομος πλαγιότιτλος που σηματοδοτεί το περιεχόμενο της δραστηριότητας.
Θεματική διάσταση/έννοια	Έννοια ή θεματική διάσταση στην οποία αναφέρεται.
Κατηγορία δραστηριότητας	π.χ. οπτικοακουστικής παιδείας, γνωστικού περιεχομένου κ.ά.
Διδακτική λειτουργία	π.χ. γνωστικής επεξεργασίας, εμπέδωσης και επέκτασης.
Επίπεδο στόχου	π.χ. ανάκλησης, κατανόησης, εφαρμογής, ανάλυσης κ.ά. επεξηγείται με αντίστοιχο ρηματικό τύπο.
Ενδεικτικός χρόνος υλοποίησης	χρόνο που θα χρειαστεί ο μαθητής να την υλοποιήσει.
Slides ή πλάνο/σκηνή με επιγραμματική επεξήγηση	π.χ. 2:10 – 3:15 και επεξήγηση του πλάνου.
Περιγραφή σκοπού	Ποιος είναι ο σκοπός της δραστηριότητας.
Περιγραφή δραστηριότητας	Σύντομη περιγραφή, τι καλείται να κάνει ο μαθητής.

13. Προτεινόμενες διαδρομές θεματικής διδασκαλίας με κριτήριο α) τη διαφοροποιημένη διδασκαλία και β) τη διαφορετική θεματική εστίαση. Καλό είναι να έχει αναπτυχθεί ικανοποιητικός αριθμός δραστηριοτήτων, ώστε να διευκολύνεται η δημιουργία θεματικών διαδρομών με το συνδυασμό των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων.

Μια άλλη εκδοχή, πιο εστιασμένη στην εκπαιδευτική διαδικασία, της πιο πάνω δόμησης του τετραδίου εκπαιδευτικής ταινίας περιλαμβάνει τις ενότητες:

1. Εξώφυλλο του τετραδίου
2. Σύντομη και γενική περιγραφή της ταινίας
3. Πλοκή της ταινίας, όπου περιγράφονται οι σεκάνς της
4. Είδος της ταινίας (ντοκιμαντέρ, μυθοπλαστική, animation, κλπ).
5. Links της ταινίας (τρέιλερ, ταινίας)
6. Πίνακας σκηνών και σεκάνς, όπου αναφέρονται οι τίτλοι των σεκάνς, το χρονικό τους διάστημα μέσα στην ταινία και οι θεματικοί τίτλοι των σκηνών που περιλαμβάνουν. Κάθε σεκάνς αποτελεί μια ενότητα από σκηνές που προωθεί τη δράση.
7. Εκπαιδευτική αξιοποίηση, όπου αναφέρεται η βαθμίδα και η τάξη στην οποία είναι κατάλληλη η ταινία
8. Πίνακας μαθησιακών στόχων και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων όπου καταγράφονται οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες, η χρονική τους διάρκεια, οι σκηνές της ταινίας που θα αξιοποιηθούν στην δραστηριότητα, οι διαφορετικές κατηγορίες στόχου της ταξινομίας Bloom και οι επιμέρους εκπαιδευτικοί στόχοι που επιτυγχάνονται

9. Η κατανομή των δραστηριοτήτων σε κατηγορίες (Οπτικοακουστικής παιδείας, Ανάπτυξης συναισθημάτων, Γνωστικού περιεχομένου, Διεπιστημονικού/διαθεματικού περιεχομένου)
10. Σύνδεση της ταινίας με το ΑΠΣ
11. Χρονική διάρκεια ταινίας και δραστηριοτήτων
12. Εποπτικά μέσα, Υλικοτεχνική υποδομή και Προαπαιτούμενες γνώσεις που χρειάζονται
13. Οι προτεινόμενες δραστηριότητες μαζί με τα Φύλλα εργασίας τους
14. Πηγές περαιτέρω μελέτης

Για τη δημιουργία του τετραδίου εκπαιδευτικής ταινίας ακολουθούνται τα επόμενα βήματα:

1. επιλογή του μαθησιακού αντικείμενου και της ενότητας για τη διδασκαλία της οποίας θα δημιουργηθεί το τετράδιο εκπαιδευτικής ταινίας
2. καταγραφή εκπαιδευτικών στόχων του μαθήματος
3. εντοπισμός κατάλληλου βίντεο που θα καλύπτει όλους ή μέρος των εκπαιδευτικών στόχων. Πηγές εκπαιδευτικών βίντεο μπορούν να είναι:
 - a. η εκπαιδευτική τηλεόραση¹
 - b. το Φωτόδεντρο-Εκπαιδευτικά βίντεο²
 - c. διάφορα αποθετήρια βίντεο όπως το YouTube³, το Vimeo⁴ κ.α.
 - d. ποικίλες πλατφόρμες που παρουσιάζει ο οδηγός⁵ με τίτλο «Αξιοποίηση οπτικοακουστικών μέσων στο σύγχρονο σχολείο»
4. θέαση του βίντεο, αρχικά για την απόκτηση συνολικής εικόνας και στη συνέχεια για να εντοπιστούν οι σκηνές και οι σεκάνς που θα μπορούσαν να αποτελέσουν βάση για τη δημιουργία δραστηριοτήτων
5. μελέτη των σημείων που εντοπίστηκαν και προσδιορισμός του αριθμού των δραστηριοτήτων που μπορούν να δημιουργηθούν και της κατηγορίας τους
6. δημιουργία πίνακα δραστηριοτήτων ανά κατηγορία και εκπαιδευτικό στόχο
7. διατύπωση του πλαισίου πληροφοριών (τίτλος, επίπεδο στόχου, ενδεικτικός χρόνος, σκοπός, σύντομη περιγραφή) για κάθε δραστηριότητα
8. εκπόνηση των φύλλων εργασίας και των υλικών που απαιτούνται για κάθε δραστηριότητα. Το φύλλο εργασίας είναι η αναλυτική, καλά δομημένη και σαφώς στοχοθετημένη καταγραφή των διαφόρων δραστηριοτήτων που ο εκπαιδευτικός έχει προαποφασίσει και προκαθορίσει ότι θα γίνουν από τους μαθητές στα πλαίσια της διδακτικής διαδικασίας.
9. συμπλήρωση των υπόλοιπων ενοτήτων του τετραδίου εκπαιδευτικής ταινίας

Στην επόμενη ενότητα ακολουθεί ένα παράδειγμα τετραδίου εκπαιδευτικής ταινίας της 2^{ης} εκδοχής ακολουθώντας τα παραπάνω βήματα.

4. Παράδειγμα τετραδίου εκπαιδευτικής ταινίας

Εξώφυλλο

¹ <https://edutv.minedu.gov.gr/>

² <http://photodentro.edu.gr/video/>

³ <https://www.youtube.com/?gl=GR&hl=el>

⁴ <https://vimeo.com/>

⁵ Ο οδηγός μπορεί να μεταφορτωθεί δωρεάν από τον σύνδεσμο <https://www.ekome.media/εκπαίδευση/nea-ekdosi-idea-axiopoiisi-o-a-meson-sto-syγχρονο-scholeio-s-papadimitriou-kai-l-sofou/>

Λίγα λόγια για την ταινία

Πρόκειται για μια εκπαιδευτική ταινία της εκπαιδευτικής τηλεόρασης με θέμα την «Ανορεξία». Το θέμα της μπορεί να αξιοποιηθεί τόσο στα προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων και συγκεκριμένα σε κάποιο πρόγραμμα Αγωγής Υγείας με θέμα τη διατροφή και τις διαταραχές της, όσο και στο πλαίσιο των Εργαστηρίων δεξιοτήτων στον θεματικό άξονα «Ζω καλύτερα – Ευ ζην».

Η ταινία παρουσιάζει μια έφηβη, η οποία θυμάται την περιπέτεια που πέρασε με την ανορεξία. Στην ταινία εμφανίζονται οι γονείς της, κυρίως η μητέρα της η οποία συνέβαλλε τόσο αρνητικά (εκδήλωση της διαταραχής), όσο και θετικά (θεραπεία της κόρης της) στο πρόβλημα της κόρης της. Επίσης, εμφανίζεται και κάποιος ειδικός, να μιλά για την διαταραχή από την επιστημονική πλευρά.

Πλοκή ταινίας

Η πλοκή της ταινίας μπορεί να χωριστεί σε 3 σεκάνς.

Στην πρώτη, γίνεται εισαγωγή στο θέμα όταν η έφηβη κρατά ένα άλμπουμ με φωτογραφίες της, ανάμεσα στις οποίες βρίσκονται και φωτογραφίες της όταν έπασχε από την ανορεξία. Η περίοδος αυτή της φέρνει άσχημες αναμνήσεις που δεν θέλει να θυμάται. Όμως η μητέρα της θυμίζει ότι αυτή η περιπέτεια στάθηκε αφορμή για να αλλάξουν προς το καλύτερο τον τρόπο ζωής τους και τις μεταξύ τους σχέσεις.

Στη δεύτερη, που είναι και η μεγαλύτερη, παρουσιάζονται πότε από την ίδια την κοπέλα, πότε από τη μητέρα της και πότε από την παιδοψυχολόγο, όλες οι διαστάσεις της διατροφικής διαταραχής (αίτια, εκδήλωση της ανορεξίας, τα πρώτα σημάδια, οι δικαιολογίες, οι συνέπειες, ο ψεύτικος εαυτός, η συνειδητοποίηση του προβλήματος, η θεραπεία).

Στην τρίτη σεκάνς, παρουσιάζεται οι νέες σχέσεις μεταξύ των μελών της οικογένειας και ο νέος τρόπος ζωής τους, οι οποίες αποτελούν ταυτόχρονα το καλύτερο φάρμακο και προϋποθέσεις επιτυχούς θεραπείας από μια τέτοια κατάσταση.

Είδος ταινίας

Μυθοπλαστική με στοιχεία ντοκιμαντέρ

Links

Link trailer ταινίας: -

Link ταινίας: <http://photodentro.edu.gr/v/item/video/8522/1221>

Πίνακας σκηνών & σεκάνς

Σεκάνς	Σκηνή (χρόνος)	Τίτλος σκηνής
1. Άσχημες αναμνήσεις	0.42-1.46	Άσχημες αναμνήσεις
2. Διαστάσεις του προβλήματος	1.47-2.38	Αίτια νευρικής ανορεξίας
	2.49-3.12	Λίγες ευτυχισμένες στιγμές
	3.13-3.54	Η εκδήλωση της ανορεξίας
	3.55-4.29	Τα σημάδια
	4.30-4.58	Οι δικαιολογίες
	4.59-5.20	Οι συνέπειες
	5.21-5.45	Η ψευδής ικανοποίηση και η εικόνα του αρρώστου
	5.46-6.41	Τα λανθασμένα πρότυπα και ο ψεύτικος εαυτός
	6.42-7.14	Η επιδείνωση του προβλήματος
	7.15-7.32	Η συνειδητοποίηση του προβλήματος από την οικογένεια
7.33-9.04	Η θεραπεία και οι κίνδυνοι	
3. Ο νέος τρόπος ζωής	9.05-10.14	Προϋποθέσεις επιτυχούς θεραπείας

Εκπαιδευτική αξιοποίηση

- Τάξη: Α' Γυμνασίου έως Γ' Λυκείου

Πίνακας Μαθησιακών Στόχων και Εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων

Αρ.	Τίτλος δραστηριότητας	Διάρκεια	Σκηνές	Κατηγορία στόχου ταξινόμιας Bloom	Μαθησιακός στόχος
1.	Η ανορεξία και οι τύποι της	10'	0.42-1.46	Κατανόηση	• να εξηγούν τι είναι η ανορεξία
				Απομνημόνευση	• να αναφέρουν τις δύο μορφές ανορεξίας

				Κατανόηση	<ul style="list-style-type: none"> να εξηγούν πότε ένα άτομο πάσχει από τον έναν και πότε από τον άλλο τύπο ανορεξίας
2.	Αίτια νευρικής ανορεξίας	10'	1.47-3.12	Απομνημόνευση	<ul style="list-style-type: none"> να αναφέρουν τα αίτια εκδήλωσης νευρικής ανορεξίας
				Ανάλυση	<ul style="list-style-type: none"> να αναλύουν τα βαθύτερα αίτια εκδήλωσης νευρικής ανορεξίας
				Κατανόηση	<ul style="list-style-type: none"> να ερμηνεύουν τη ψυχική κατάσταση ενός ατόμου πριν την εκδήλωση νευρικής ανορεξίας
3.	Η εκδήλωση της διαταραχής	15'	3.13-3.54	Κατανόηση	<ul style="list-style-type: none"> να εξηγούν το λόγο που τα αίτια της νευρικής ανορεξίας εκδηλώνονται στο σώμα του ατόμου
				Ανάλυση	<ul style="list-style-type: none"> να διακρίνουν το κοινό χαρακτηριστικό των καταστάσεων που μπορούν να αποτελέσουν αφορμές εκδήλωσης της νευρικής ανορεξίας
				Κατανόηση	<ul style="list-style-type: none"> να δίνουν παραδείγματα καταστάσεων που μπορούν να αποτελέσουν αφορμές εκδήλωσης της νευρικής ανορεξίας
				Ανάλυση	<ul style="list-style-type: none"> να αποκωδικοποιούν τις αλλαγές στις καθημερινές συνήθειες ενός ατόμου που εκδηλώνει ανορεξία

4.	Τα πρώτα σημάδια και οι επιπτώσεις	15'	3.55-5.20 & 6.42-7.32	Απομνημόνευση	<ul style="list-style-type: none"> να αναφέρουν τα πρώτα σημάδια εκδήλωσης της νευρικής ανορεξίας
				Απομνημόνευση	<ul style="list-style-type: none"> να αναφέρουν τις επιπτώσεις στο σώμα και στη ψυχολογία του ατόμου
5.	Οι ψευδαισθήσεις και τα λάθος πρότυπα	20'	5.21-6.41	Κατανόηση	<ul style="list-style-type: none"> να εξηγούν τους λόγους που είναι δύσκολο για το άτομο που πάσχει από νευρική ανορεξία να το καταλάβει
				Ανάλυση	<ul style="list-style-type: none"> να συσχετίζουν τα πρότυπα ομορφιάς με τις εκδηλώσεις φαινομένων νευρικής ανορεξίας στα έφηβα κορίτσια
				Κρίση	<ul style="list-style-type: none"> να αιτιολογούν γιατί δεν επηρεάζονται όλες οι έφηβες από τα πρότυπα ομορφιάς που προβάλλονται καθημερινά
6.	Η θεραπεία και οι προϋποθέσεις επιτυχίας της	10'	7.33-10.14	Κατανόηση	<ul style="list-style-type: none"> να εξηγούν γιατί είναι δύσκολη η θεραπεία από τη νευρική ανορεξία
				Κρίση	<ul style="list-style-type: none"> να εκτιμούν το θετικό ρόλο της οικογένειας και του ίδιου του ατόμου στη θεραπεία της νευρικής ανορεξίας
7.	Άλλες μορφές διατροφικών διαταραχών	20'		Απομνημόνευση	<ul style="list-style-type: none"> να αναφέρουν άλλες μορφές διατροφικών διαταραχών

				Ανάλυση	<ul style="list-style-type: none"> να διακρίνουν τις ομοιότητες και τις διαφορές από τη νευρική ανορεξία
8.	Σκηνές και πλάνα	10'	Ολόκληρο το βίντεο	Απομνημόνευση	<ul style="list-style-type: none"> να αναφέρουν από τι αποτελείται μια κινηματογραφική ταινία
				Ανάλυση	<ul style="list-style-type: none"> να διακρίνουν τη διαφορά μεταξύ πλάνου και σκηνής
				Εφαρμογή	<ul style="list-style-type: none"> να αναγνωρίζουν τα πλάνα και τις σκηνές μέσα σε ένα βίντεο
9.	Αναπαράσταση ψυχολογικής κατάστασης	15'	3.55-4.30	Κρίση	<ul style="list-style-type: none"> να συμπεράνουν από τα λεγόμενά της, σε ποια ψυχολογική κατάσταση βρίσκεται η μητέρα όταν δεν γνωρίζει το πρόβλημα, όταν αρχίζει να το υποπτεύεται και όταν το καταλαβαίνει
				Δημιουργία	<ul style="list-style-type: none"> να αναπαραστήσουν τη ψυχολογική κατάσταση της μητέρας στις τρεις ψυχολογικές φάσεις

Κατανομή των δραστηριοτήτων

Κατηγορία Δραστηριότητας	Δραστηριότητες
Οπτικοακουστικής παιδείας	8 ^η
Ανάπτυξης συναισθημάτων	2 ^η
Γνωστικού περιεχομένου	1 ^η , 2 ^η , 3 ^η , 4 ^η , 5 ^η , 6 ^η , 7 ^η
Διεπιστημονικού/διαθεματικού περιεχομένου	9 ^η

Σύνδεση με το Αναλυτικό Πρόγραμμα

Το εκπαιδευτικό αυτό βίντεο απευθύνεται σε μαθητές από Α' Γυμνασίου έως Γ' Λυκείου.

Το βίντεο έχει τη δυνατότητα να αξιοποιηθεί είτε με τη μέθοδο διαθεματικού project είτε στα πλαίσια του ωρολογίου προγράμματος στο πλαίσιο των Εργαστηρίων δεξιοτήτων, είτε τέλος στο πλαίσιο Προγραμμάτων σχολικών δραστηριοτήτων.

Εκτιμωμένη χρονική διάρκεια

Η θέαση της ταινίας διαρκεί 10:40 λεπτά. Η διάρκεια των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων είναι 125 λεπτά.

Εποπτικά μέσα-Υλικοτεχνική υποδομή-Προαπαιτούμενη γνώση

Ο απαραίτητος τεχνολογικός εξοπλισμός για την ομαλή διεξαγωγή των αναπτυγμένων εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων είναι ένας βίντεο-προβολέας και υπολογιστές ή φορητές συσκευές με σύνδεση στο διαδίκτυο. Προαπαιτούμενες θεωρούνται και οι βασικές γνώσεις χειρισμού του υπολογιστή, ειδικότερα την προβολή βίντεο και την πλοήγηση στο διαδίκτυο.

Προτεινόμενες δραστηριότητες και φύλλα εργασιών για τον/την εκπαιδευτικό

Ακολουθούν 9 προτεινόμενες δραστηριότητες μαζί με τα φύλλα εργασίας τους.

Δραστηριότητα 1^η

Τίτλος	Η ανορεξία και οι τύποι της
Επίπεδο στόχου	Απομνημόνευση – Κατανόηση
Ενδεικτικός χρόνος	10'
Σκοπός	Ο σκοπός είναι οι μαθητές να μπορούν: <ul style="list-style-type: none">• να εξηγούν τι είναι η ανορεξία• να αναφέρουν τις δύο μορφές ανορεξίας• να εξηγούν πότε ένα άτομο πάσχει από τον έναν και πότε από τον άλλο τύπο ανορεξίας
Περιγραφή δραστηριότητας	<ol style="list-style-type: none">1. Οι μαθητές παρακολουθούν το χρονικό διάστημα 0.42-1.46 από την ταινία2. Υποθέτουν τι μπορεί να έχει συμβεί3. Αναζητούν πληροφορίες4. Ερμηνεύουν τι έχει συμβεί5. Ακολουθεί συζήτηση

1ο Φύλλο εργασίας

Παρακολουθήστε το βίντεο από το σημείο 0.42-1.46.

Η κοπέλα εμφανίζεται να μη θέλει να θυμάται τη χρονική περίοδο που έπασχε από ανορεξία.

Γράψτε δυο λόγια για το τι μπορεί, κατά τη γνώμη σας, να είναι η ανορεξία και ποιους μπορεί να αφορά.

Επισκεφθείτε την ιστοσελίδα <https://el.thefreedictionary.com/>. Αναζητήστε τον όρο «ανορεξία» και σημειώστε τα αποτελέσματα.

Ποιες από τους δύο τύπους ανορεξίας φαίνεται να πέρασε η κοπέλα; Δικαιολογήστε την απάντησή σας.

Δραστηριότητα 2η

Τίτλος	Αίτια νευρικής ανορεξίας
Επίπεδο στόχου	Απομνημόνευση – Κατανόηση – Ανάλυση
Ενδεικτικός χρόνος	10’
Σκοπός	<p>Ο σκοπός είναι οι μαθητές να μπορούν:</p> <ul style="list-style-type: none">• να αναφέρουν τα αίτια εκδήλωσης νευρικής ανορεξίας• να εντοπίζουν τα βαθύτερα αίτια εκδήλωσης νευρικής ανορεξίας• να ερμηνεύουν τη ψυχική κατάσταση ενός ατόμου πριν την εκδήλωση νευρικής ανορεξίας
Περιγραφή δραστηριότητας	<ol style="list-style-type: none">1. Οι μαθητές παρακολουθούν το χρονικό διάστημα 1.47-3.12 από την ταινία.2. Συλλέγουν πληροφορίες3. Κατανοούν και εξάγουν συμπεράσματα4. Ακολουθεί συζήτηση

2ο Φύλλο εργασίας

Αίτια νευρικής ανορεξίας

Φαίνεται, λοιπόν, ότι η κοπέλα αντιμετώπισε νευρική ανορεξία.

A. Παρακολουθήστε το βίντεο από το σημείο 1.47-3.12 και προσπαθήστε να εντοπίσετε τα αίτια που την οδήγησαν σε αυτή την κατάσταση.

Αίτια

1. _____

2. _____

3. _____

B. Κατά τη γνώμη σας, η νευρική ανορεξία είναι μια διατροφική ή μια ψυχολογική διαταραχή και γιατί;

Γ. Τι θα ήθελε να πει μια νέα κοπέλα η οποία βρίσκεται ένα βήμα πριν την νευρική ανορεξία στους γύρω της, αλλά δεν τολμά να το πει; Συμπληρώστε το μπαλονάκι στην εικόνα.

Δραστηριότητα 3^η

Τίτλος	Η εκδήλωση της διαταραχής
Επίπεδο στόχου	Κατανόηση - Ανάλυση
Ενδεικτικός χρόνος	15'
Σκοπός	<p>Ο σκοπός είναι οι μαθητές να μπορούν:</p> <ul style="list-style-type: none">• να εξηγούν το λόγο που τα αίτια της νευρικής ανορεξίας εκδηλώνονται στο σώμα του ατόμου• να διακρίνουν το κοινό χαρακτηριστικό των καταστάσεων που μπορούν να αποτελέσουν αφορμές εκδήλωσης της νευρικής ανορεξίας• να δίνουν παραδείγματα καταστάσεων που μπορούν να αποτελέσουν αφορμές εκδήλωσης της νευρικής ανορεξίας• να αποκωδικοποιούν τις αλλαγές στις καθημερινές συνήθειες ενός ατόμου που εκδηλώνει ανορεξία
Περιγραφή δραστηριότητας	<ol style="list-style-type: none">5. Οι μαθητές παρακολουθούν το χρονικό διάστημα 3.13-3.54 από την ταινία.6. Κατανοούν τις πληροφορίες7. Εξάγουν συμπεράσματα8. Ακολουθεί συζήτηση

Φύλλο εργασίας 3

Η εκδήλωση της διαταραχής

Παρακολουθήστε το χρονικό διάστημα 3.13-3.54.

A. Τελικά το άγχος της κοπέλας έγινε υπερβολικό. Με ποιο τρόπο προσπαθούσε να νιώσει καλύτερα;

B. Ποιες καταστάσεις της καθημερινότητας της κοπέλας έγιναν οι αφορμές για να εκδηλωθεί η νευρική ανορεξία της κοπέλας;

1. _____
2. _____

Τι κοινό έχουν οι δύο αυτές αφορμές; _____

Αναφέρετε άλλες τρεις καταστάσεις που θα μπορούσαν να αποτελέσουν αφορμές εκδήλωσης της νευρικής ανορεξίας;

Γ. Πως συνδέεται η εκδήλωση της νευρικής ανορεξίας με την αλλαγή στις καθημερινές συνήθειες της κοπέλας;

Δ. Πως μπορεί κάποιος να υποπτευθεί ότι κάποιο συγγενικό του πρόσωπο πάσχει από νευρική ανορεξία;

Δραστηριότητα 4^η

Τίτλος	Τα πρώτα σημάδια και οι επιπτώσεις
Επίπεδο στόχου	Απομνημόνευση
Ενδεικτικός χρόνος	15'
Σκοπός	<p>Ο σκοπός είναι οι μαθητές να μπορούν:</p> <ul style="list-style-type: none">• να αναφέρουν τα πρώτα σημάδια εκδήλωσης της νευρικής ανορεξίας• να αναφέρουν τις επιπτώσεις στο σώμα και στη ψυχολογία του ατόμου
Περιγραφή δραστηριότητας	<ol style="list-style-type: none">1. Οι μαθητές παρακολουθούν τα χρονικά διαστήματα 3.55-5.20 & 6.42-7.32 από την ταινία.2. Συλλέγουν πληροφορίες3. Κατανοούν και εξάγουν συμπεράσματα4. Ακολουθεί συζήτηση

4ο Φύλλο εργασίας

Τα πρώτα σημάδια και οι επιπτώσεις της ανορεξίας

Παρακολουθήστε το χρονικό διάστημα 3.55-5.20 και 6.42-7.30

A. Πως μπορεί κάποιος να υποπτευθεί ότι κάποιο συγγενικό του πρόσωπο πάσχει από νευρική ανορεξία;

B. Είναι εύκολο να το αποδείξει; Γιατί ναι; Γιατί όχι;

Γ. Ποιες είναι οι επιπτώσεις της νευρικής ανορεξίας στο σώμα;

Δ. Οι επιπτώσεις είναι μόνο σωματικές;

Δραστηριότητα 5^η

Τίτλος	Οι ψευδαισθήσεις και τα λάθος πρότυπα
Επίπεδο στόχου	Κατανόηση – Ανάλυση - Κρίση
Ενδεικτικός χρόνος	20'
Σκοπός	<p>Ο σκοπός είναι οι μαθητές να μπορούν:</p> <ul style="list-style-type: none">• να εξηγούν τους λόγους που είναι δύσκολο για το άτομο που πάσχει από νευρική ανορεξία να το καταλάβει• να συσχετίζουν τα πρότυπα ομορφιάς με τις εκδηλώσεις φαινομένων νευρικής ανορεξίας στα έφηβα κορίτσια• να αιτιολογούν γιατί δεν επηρεάζονται όλες οι έφηβες από τα πρότυπα ομορφιάς που προβάλλονται καθημερινά
Περιγραφή δραστηριότητας	<ol style="list-style-type: none">1. Οι μαθητές παρακολουθούν το χρονικό διάστημα 5.21-6.41 από την ταινία.2. Κατανοούν αυτό που είδαν3. Εφαρμόζουν4. Αναζητούν πληροφορίες σε ιστοσελίδα5. Ακολουθεί συζήτηση

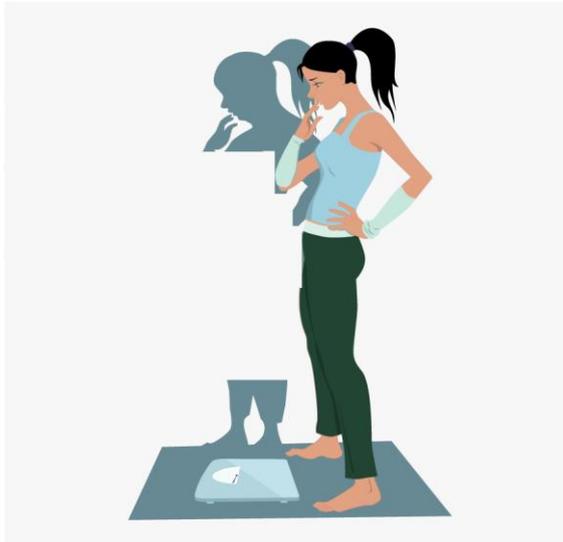
5ο Φύλλο εργασίας

Οι ψευδαισθήσεις και τα λάθος πρότυπα

Παρακολουθήστε το χρονικό διάστημα 5.21-6.41.

Α. Πόσο εύκολο είναι για κάποιον που πάσχει από νευρική ανορεξία να το καταλάβει; Δικαιολογήστε την απάντησή σας.

Β. Μπορείτε να καταλάβετε πως έβλεπε τον εαυτό της η κοπέλα όταν εκδηλώθηκε πια η νευρική ανορεξία; Ζωγραφίστε την επόμενη εικόνα.

Γ. Σε κάποιο σημείο η κοπέλα αναφέρει ότι αισθανόταν όμορφα που είχε αδυνατήσει. Αισθανόταν σαν ένα μοντέλο. Ποια ήταν τα πρότυπα ομορφιάς που προβάλλονταν μέσα από τις διαφημίσεις, την τηλεόραση, τα περιοδικά ή από το χώρο της μόδας; Διαβάστε το σχετικό άρθρο <https://www.maxmag.gr/psychologia/eikona-somatos-kai-i-epidrasi-ton-mme/>

Δ. Ποια άτομα επηρεάζονται περισσότερο από τα πρότυπα ομορφιάς που προβάλλονται;

Δραστηριότητα 6^η

Τίτλος	Η θεραπεία και οι προϋποθέσεις επιτυχίας της
Επίπεδο στόχου	Κατανόηση - Κρίση
Ενδεικτικός χρόνος	10'
Σκοπός	Ο σκοπός είναι οι μαθητές να μπορούν: <ul style="list-style-type: none">• να εξηγούν γιατί είναι δύσκολη η θεραπεία από τη νευρική ανορεξία• να εκτιμούν το θετικό ρόλο της οικογένειας και του ίδιου του ατόμου στη θεραπεία της νευρικής ανορεξίας
Περιγραφή δραστηριότητας	<ol style="list-style-type: none">1. Παρακολουθούν το χρονικό διάστημα 7.33-10.14 από το βίντεο2. Αναλύουν στατιστικές πληροφορίες3. Εξάγουν συμπεράσματα4. Ακολουθεί συζήτηση

6ο Φύλλο εργασίας

Η θεραπεία και οι προϋποθέσεις επιτυχίας της

Παρακολουθήστε το χρονικό διάστημα 7.33-10.14.

A. Σύμφωνα με έρευνες 5% με 10% των ανορεκτικών πεθαίνουν εντός 10 χρόνων από την εμφάνιση της πάθησης, 18% με 20% στα επόμενα 20 χρόνια, ενώ μόλις 30% με 40% κατορθώνουν να αναρρώσουν πλήρως; Γιατί είναι τόσο δύσκολο να θεραπευτεί κάποιος από τη νευρική ανορεξία;

B. Πως μπορεί να βοηθηθεί ένα άτομο από την οικογένειά του να θεραπευτεί από τη νευρική ανορεξία;

Γ. Πόσο σημαντικός είναι κατά τη γνώμη σας ο ρόλος της οικογένειας στη θεραπεία του ατόμου; Δικαιολογήστε την απάντησή σας.

Δ. Για τη θεραπεία του ατόμου, μόνο η οικογένεια παίζει σημαντικό ρόλο;

Δραστηριότητα 7^η

Τίτλος	Η θεραπεία και οι προϋποθέσεις επιτυχίας της
Επίπεδο στόχου	Απομνημόνευση - Ανάλυση
Ενδεικτικός χρόνος	10'
Σκοπός	Ο σκοπός είναι οι μαθητές να μπορούν: <ul style="list-style-type: none">• να αναφέρουν άλλες μορφές διατροφικών διαταραχών• να διακρίνουν τις ομοιότητες και τις διαφορές από τη νευρική ανορεξία
Περιγραφή δραστηριότητας	<ol style="list-style-type: none">1. Οι μαθητές συλλέγουν πληροφορίες από ιστοσελίδα2. Αναλύουν τις πληροφορίες3. Συμπληρώνουν πίνακα4. Ακολουθεί συζήτηση

7ο Φύλλο εργασίας

Άλλες μορφές διατροφικών διαταραχών

Επισκεφθείτε τη διεύθυνση <https://keadd.gr/ti-einai-oi-diatrofikes-diataraxes>

A. Ποιες άλλες μορφές διατροφικών διαταραχών υπάρχουν;

B. Ποιες ομοιότητες και ποιες διαφορές εντοπίζετε σε σχέση με τη νευρική ανορεξία; Συμπληρώστε τον πίνακα.

Νευρική διαταραχή	Ομοιότητες με νευρική ανορεξία	Διαφορές με νευρική ανορεξία

Δραστηριότητα 8^η

Τίτλος	Σκηνές και πλάνα
Επίπεδο στόχου	Απομνημόνευση – Ανάλυση - Εφαρμογή
Ενδεικτικός χρόνος	10'
Σκοπός	<p>Ο σκοπός είναι οι μαθητές να μπορούν:</p> <ul style="list-style-type: none">• να αναφέρουν από τι αποτελείται μια κινηματογραφική ταινία• να διακρίνουν τη διαφορά μεταξύ πλάνου και σκηνής• να αναγνωρίζουν τα πλάνα και τις σκηνές μέσα σε ένα βίντεο
Περιγραφή δραστηριότητας	<ol style="list-style-type: none">1. Οι μαθητές συλλέγουν πληροφορίες από ιστοσελίδα2. Αναλύουν τις πληροφορίες3. Παρακολουθούν ολόκληρο το βίντεο4. Εφαρμόζουν τις πληροφορίες που έμαθαν5. Ακολουθεί συζήτηση

8ο Φύλλο εργασίας

Πλάνα και σκηνές

Επισκεφθείτε τη διεύθυνση

<https://opencourses.auth.gr/modules/document/file.php/OCRS241/Παρουσιάσεις%20Μαθήματος/02.Η%20Γραμματική%20του%20Σινεμά.pdf>

A. Από τι αποτελείται μια κινηματογραφική ταινία;

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

B. Ποια η διαφορά ενός πλάνου από μια σκηνή;

Γ. Παρακολουθήστε ολόκληρο το βίντεο και εντοπίστε:

- α. το συνολικό αριθμό σκηνών του βίντεο: _____
- β. το χρονικό διάστημα της 2^η σκηνής : από ___:___ έως ___:___
- γ. από πόσα πλάνα αποτελείται η 2^η σκηνή; _____

Δραστηριότητα 9^η

Τίτλος	Αναπαράσταση ψυχολογικής κατάστασης
Επίπεδο στόχου	Απομνημόνευση – Ανάλυση - Εφαρμογή
Ενδεικτικός χρόνος	10'
Σκοπός	<p>Ο σκοπός είναι οι μαθητές να μπορούν:</p> <ul style="list-style-type: none">• να συμπεράνουν από τα λεγόμενά της, σε ποια ψυχολογική κατάσταση βρίσκεται η μητέρα όταν δεν γνωρίζει το πρόβλημα, όταν αρχίζει να το υποπτεύεται και όταν το καταλαβαίνει• να αναπαραστήσουν τη ψυχολογική κατάσταση της μητέρας στις τρεις ψυχολογικές φάσεις
Περιγραφή δραστηριότητας	<ol style="list-style-type: none">1. Οι μαθητές παρακολουθούν το χρονικό σημείο από 3.55-4.302. Συμπεραίνουν τη ψυχολογική κατάσταση της μητέρας3. Αναπαριστούν τη ψυχολογική κατάσταση της μητέρας

9ο Φύλλο εργασίας

Αναπαράσταση ψυχολογικής κατάστασης

Παρακολουθήστε το βίντεο από το σημείο 3.55-4.30

A. Ποια ήταν η ψυχολογική κατάσταση της μητέρας:

1. όταν δεν είχε καταλάβει το πρόβλημα της κόρης της

2. όταν άρχισε να το υποψιάζεται

3. όταν πια το κατάλαβε

B. Αναπαραστήστε με παντομίμα τη ψυχολογική κατάσταση της μητέρας

Πηγές περαιτέρω μελέτης

Τίτλος πηγής	Διεύθυνση/URL	Περιληπτική περιγραφή
Νευρική ανορεξία: ΟΛΑ τα αίτια και συμπτώματα – Μην τα αγνοείτε!	https://www.iatropedia.gr/diatrofi/nevriki-anorexia-etia-ke-simptomata/40053/	Ιστοσελίδα όπου αναφέρονται από γιατρούς τα αίτια και τα συμπτώματα της νευρικής ανορεξίας
Νευρική ανορεξία	https://el.wikipedia.org/wiki/Νευρική_ανορεξία	Μια πλήρης αναφορά από τη Wikipedia για την νευρική ανορεξία
Τα πρότυπα ομορφιάς που κυριάρχησαν τα τελευταία 30 χρόνια. Από τις υπερβολικά αδύνατες σιλουέτες στις πληθωρικές καμπύλες ...	https://valueforlife.gr/omorfia/ta-protypa-omorfias-pou-kyriarxisan-ta-teleftaia-30-xronia-apo-tis-ypervolika-adyntates-silouetes-stis-plithorikes-kabyles/	Αναφέρονται τα πρότυπα ομορφιάς που επικρατούσαν από το 1990 και μετά και οι λόγοι που άλλαξαν
Νευρική Ανορεξία Mega Channel	https://www.youtube.com/watch?v=LLpj5q8ycrU	Μαρτυρία ατόμου που πέρασε νευρική ανορεξία
Αυτοψία Παλεύοντας με τη νευρική ανορεξία - 10/02/2022	https://www.youtube.com/watch?v=Yd06FTZ4zFE	Ο φακός της «Αυτοψίας» εστιάζει στη νευρική ανορεξία. Την ψυχική νόσο της σύγχρονης εποχής, με τα μεγαλύτερα ποσοστά θνησιμότητας.

5. Σύνοψη

Στην παρούσα εργασία περιγράψαμε τις ενότητες και τα βήματα δημιουργίας ενός τετραδίου εκπαιδευτικής ταινίας, καθώς και του παιδαγωγικού πλαισίου που αφορά την εκπαιδευτική αξιοποίηση ταινίας, ενώ στο τέλος δόθηκε ένα ενδεικτικό παράδειγμα. Η δημιουργία ενός τετραδίου εκπαιδευτικής αξιοποίησης ταινίας παρέχει σε κάθε εκπαιδευτικό ένα μόνιμο πρόσθετο υλικό, το οποίο μπορεί να αξιοποιηθεί με διαφορετικούς τρόπους (σενάρια) στα μαθήματά του. Η διαδικασία δημιουργίας του μπορεί να είναι ατομική, αν και η εμπειρία δείχνει ότι καλύτερη πρακτική αποτελεί η συνεργασία ομάδας εκπαιδευτικών. Σε κάθε περίπτωση, το τελικό αποτέλεσμα θα πρέπει να είναι σε ψηφιακή μορφή ώστε να είναι ευκολότερα προσβάσιμο και αξιοποιήσιμο από κάθε εκπαιδευτικό που θα ήθελε να το αξιοποιήσει στο μάθημά του.

Βιβλιογραφία

Dale, E. (1969). *Audiovisual Methods in Teaching*, NY: Dryden Press.

Faulstich, W. (1995). *Grundwissen Medien*, 2., verb. Aufl., München.

Hobbs, R. (2006). Non-optimal uses of video in the classroom. *Learning, media and technology*, 31(1), 35-50. <https://dx.doi.org/10.1080/17439880500515457>

Kolås, L., Brørs, K. H., Eide, K. O., Nordseth, H., & Solsem, S. M. (2011, June). "Low-effort" use of mobile technologies and video in the classroom. In *EdMedia+ Innovate Learning* (pp. 3043-3050). Association for the Advancement of Computing in Education (AACE).

- Koumi, J. (2006). *Designing video and multimedia for open and flexible learning*. Routledge.
- Laaser, W., & Toloza, E. A. (2017). The changing role of the educational video in higher distance education. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 18(2).
- Merrill, M. D. (2002). First principles of instruction. *Educational technology research and development*, 50(3), 43-59.
- Παπαδημητρίου, Σ., Σοφός, Α. (2022). Αξιοποίηση οπτικοακουστικών μέσων στο σύγχρονο σχολείο. Αθήνα: EKOME. Διαθέσιμο στο <https://www.lsofos.com/products/axiopoisi-optikoakoystikon-meson-sto-sygchrono-scholeio/>
- Reisslein, J., Seeling, P., & Reisslein, M. (2005). Video in distance education: ITFS vs. web-streaming: Evaluation of student attitudes. *The Internet and Higher Education*, 8(1), 25-44.
- Snelson, C. (2008, March). YouTube and beyond: Integrating web-based video into online education. In *Society for Information Technology & Teacher Education International Conference* (pp. 732-737). Association for the Advancement of Computing in Education (AACE).
- Sofos, A. (2005). Theoretische Perspektiven zur Begründung des Medienbegriffs. Στο: *Pädagogische Rundschau*, 59, 719-726.
- Sofos, A. & Kron, F. (2010). *Erfolgreicher Unterricht mit Medien*. Mainz: Logophon
- Yousef, A. M. F., Chatti, M. A., & Schroeder, U. (2014). Video-based learning: a critical analysis of the research published in 2003-2013 and future visions.
- Αρβανιτίδου, Β. (2016). *Η χρήση του ψηφιακού βίντεο μέσω διαδικτύου στην επιμόρφωση εκπαιδευτικών φυσικής αγωγής στην περιβαλλοντική εκπαίδευση*. [Διδακτορική Διατριβή], Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης (ΔΠΘ). Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού.
- Σοφός, Α. (2014). Παιδαγωγική Αξιοποίηση κινηματογραφικής ταινίας και βίντεο στην εκπαιδευτική διαδικασία. Σοφός, Α, Βρατσάλης Κ. (Επιμ.). *Παιδαγωγική Αξιοποίηση Νέων Μέσων στην εκπαιδευτική διαδικασία* (σελ. 119 - 146). Αθήνα: ΙΩΝ
- Σοφός, Α. (2019). Ανάλυση Κινηματογραφικού Λόγου. Ηλεκτρονικές Πανεπιστημιακές Σημειώσεις. Ρόδος: ΠΤΔΕ Πανεπιστήμιο Αιγαίου.
- Σοφός Α. (2021). Επισκοπική μελέτη κριτηρίων αξιολόγησης εκπαιδευτικών βίντεο. *Open Journal of Animation, Film and Interactive Media in Education and Culture [AFIMinEC]*, 2(1). <https://doi.org/10.12681/afiinmec.27153>
- Σοφός, Α. (2020). *Πρακτικές Διδασκαλίας για τη Διαπολιτισμική Αγωγή με τη Χρήση Νέων Μέσων*. Αθήνα: Γρηγόρης
- Σοφός, Α., & Γιασιράνης, Σ. (2022). Η ταινία και το βίντεο στην εκπαίδευση – Προσεγγίσεις και πρακτικές αξιοποίησης στην τάξη [Μεταπτυχιακό εγχειρίδιο]. Κάλλιπος, Ανοιχτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/8451>